

НАПРЯМ 6. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ ПРАВО, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

ПРОБЛЕМИ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Артем'єва К. Д., Куц І. І.

студентки юридичного факультету

Науковий керівник: Ільков В. В.,

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри загальноправових дисциплін,

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

м. Дніпро, Україна

У 2019 році виконанню підлягало майже 3,8 млн виконавчих документів. Для порівняння, у 2018 примусовому виконанню підлягало 3,4 млн документів. Зросла також і сума стягнення за виконавчими документами, що підлягали виконанню – 724,6 млн у 2019 році відносно 609,9 млн у 2018 році [1].

Низький рівень виконання рішень суду свідчить про необхідність проведення комплексної та якісної перебудови всієї системи публічного управління взагалі та створення ефективно працюючих органів, покликаних забезпечувати права, свободи й законні інтереси осіб шляхом примусового виконання судових та адміністративно-юрисдикційних рішень, що набули чинності. Існує низка організаційних рішень, що дозволяють оперативно реагувати на незадовільний стан роботи Державної виконавчої служби України: грошова мотивація співробітників у вигляді відсотків від суми стягнення й підвищеної заробітної плати, відкритість виконання судових рішень, підвищення ефективності електронної взаємодії з іншими органами влади тощо. Існує теоретико-правове забезпечення виконавчого провадження як однієї з форм правозастосування, що дозволить обґрунтувати глибинні перетворення процесу виконання судових рішень.

Адміністративна реформа, яка проводиться в Україні, враховуючи соціальну, демократичну та правову спрямованість України, принципи якої закріплені в Конституції України (ч. 1 ст. 1), має здійснюватися за умови координації діяльності всіх державних і муніципальних органів як за горизонталлю, так і за вертикаллю, враховуючи вимоги ч. 1 ст. 3 Конституції України. Зазначена конституційна норма кореспондує

конституційним гарантіям щодо дії принципу верховенства права (ч. 1 ст. 8) і гарантування людині рівності в правах (ст. 21) та щодо закріплення в Конституції України вимоги, що органи державної влади й органи місцевого самоврядування, їхні посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень та в спосіб, що передбачені законодавством України (ч. 2 ст. 19) [2]. Відповідно до ст. ст. 55 і 124 Конституції України кожному гарантується право на захист у суді його порушених прав і свобод.

Судові рішення ухвалюються судами іменем України та є обов'язковими до виконання на всій території України. Особливою формою реалізації права є застосування правових норм (правозастосування). Юридична література містить декілька визначень цього поняття: 1) особлива форма реалізації права, яка здійснюється державними та громадськими організаціями в межах їхньої компетенції у формі владно-організуючої діяльності з конкретизації норми права; 2) владна діяльність органів держави чи інших органів, повноваження яких делегує держава та які видають індивідуальні акти на основі норм права; 3) форма реалізації права, яка включає юридично-організаційну діяльність держави з втілення правових норм стосовно конкретних суб'єктів [3].

О. Зайчук і Н. Оніщенко слушно вказують, що під правозастосуванням можна розуміти владну діяльність компетентних органів держави й посадових осіб із підготовки та прийняття індивідуальних рішень у юридичній справі на основі юридичних фактів і конкретних правових норм [3].

Визначимо основні ознаки правозастосування: – це юридична діяльність, здійснювана посадовими особами державних або уповноважених державою органів; – цій діяльності притаманний імперативно-владний характер, який полягає в тому, що під час невиконання актів, які видаються в процесі правозастосування, може мати місце застосування заходів державного примусу; – така діяльність завжди має активний характер і спрямована на виникнення, зміну або припинення правовідносин; – вона здійснюється в особливих процесуальних формах; – у будь-якому випадку ця діяльність повинна завершуватися прийняттям правозастосовних актів, де фіксуються індивідуально конкретизовані приписи. Метою правозастосовної діяльності є вирішення двох завдань: – організація виконання приписів правових норм через змушення до правомірної поведінки; – забезпечення реакції з боку державних органів на порушення приписів норм права. Враховуючи зазначені вище ознаки, мету, завдання, визначення поняття «правозастосування», а також приписи норм ст. ст. 1, 3, 4, 6, 7, 15 Закону України «Про державну виконавчу службу», ст. ст. 1, 2, 5, 7, 11, 17, 32, 89, 90 Закону України «Про виконавче провадження», а також норми

Інструкції з організації примусового виконання рішень, затверджені Міністерством юстиції України, можна беззаперечно визначити, що діяльність уповноважених посадових осіб щодо здійснення примусового виконання є правозастосовною. Обґрунтування цього висновку доцільно здійснити через дослідження характерних ознак цього правового явища в співставленні з особливостями здійснення виконавчого провадження.

Виконання приписів правових норм завжди реалізується через правову поведінку. Загальновизнано, що існують принаймні два види правової поведінки: правомірна й неправомірна поведінка (правопорушення). Держава завжди була й залишається гарантом виконання норм права. Вона стимулює правомірну поведінку й негативно реагує на акт учинення правопорушення. Ця негативна реакція досить часто знаходить прояв у юридичній відповідальності, є незалежною від волі правопорушника й має державно-примусовий характер. Обов'язковою умовою настання юридичної відповідальності є її застосування уповноваженими на те державними органами з додержанням встановленої процедури – провадження.

Є. Гришко зазначає, що виконавче провадження є процесуальною формою, яка «... гарантує примусову реалізацію рішень суду та інших юрисдикційних органів, реалізацію підтвердження ними прав та обов'язків суб'єктів матеріальних правовідносин, тобто саме у виконавчому провадженні здійснюється остаточний захист прав громадян і юридичних осіб» [4]. О. Капля, Н. Отчак вважають виконавче провадження одним із «найскладніших видів процесуальної діяльності в сучасному юридичному процесі», значення якого полягає в гарантії фактичної реалізації рішень юрисдикційних органів; завершенні діяльності відповідних органів щодо захисту суб'єктивних прав громадян та організацій; забезпеченні зміцнення законності у сфері матеріально-правових відносин; сприянні виховання громадян і посадових осіб у дусі виконання законів України [5; 6]. В. Ярков зазначає: «Виконавче провадження є системою юридичних дій, які в сукупності створюють юридичну діяльність, яка реалізується на заключній стадії судового або іншого юрисдикційного процесу та у сфері діяльності органів виконавчої влади» [7]. М. Омельченко, М. Штефан, С. Штефан під виконавчим провадженням розуміють «...врегульовані законодавством України, зокрема Законом України «Про виконавче провадження», іншими нормативно-правовими актами, виданими відповідно до цього закону, суспільні відносини, що виникають і реалізуються в процесі примусового виконання між органами державної виконавчої служби й посадовими особами, які здійснюють примусову реалізацію рішень, ухвал, постанов судових і несудових органів, з одного боку, та між

особами, які беруть участь у виконавчому провадженні й залучаються до проведення виконавчих дій, з іншого боку, на підставах, у спосіб і в межах, встановлених законом» [8]. Ю. Вдовина під виконавчим провадженням пропонує розуміти діяльність виконавців та інших учасників правовідносин, які складаються в процесі реалізації виконавчих листів та інших виконавчих документів шляхом державного примусу [9].

Суттєвим для включення провадження в систему адміністративного процесу є одночасна наявність таких рис: 1) визнання особливого характеру вирішуваних індивідуально-конкретних справ крізь призму врегульованих правовідносин; 2) відокремлене нормативне закріплення порядку вирішення зазначених справ; 3) наявність стадій, послідовних етапів вирішення вказаних справ.

Що стосується віднесення виконавчого провадження саме до адміністративних проваджень за першим критерієм, то треба відмітити, що особливий характер справи з примусового виконання визначають саме правовідносини у виконавчому провадженні, які є логічним продовженням судових чи адміністративних правовідносин на завершальному етапі їх реалізації. Ці правовідносини виникають, змінюються та зникають на іншому, пізнішому, відрізку часу, регламентуються вони іншим правовими приписами, для їх врегулювання використовуються інші методи (як правило, адміністративного характеру) [10].

Тому, розглядаючи сутність правовідносин, що виникають у виконавчому провадженні, цілком підтримуємо позицію тих науковців, які вважають, що правовідносини, що складаються під час примусового виконання рішень суду та інших юрисдикційних органів, є адміністративно-процесуальними. Зазначена позиція може бути обґрунтована шляхом аналізу основних властивостей, притаманних адміністративно-процесуальним відносинам, крізь призму їх наявності в досліджуваних правовідносинах.

Література:

1. Статистика 2019 URL: <https://www.ae.org.ua/stat2019/>;
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96. (зі змінами і допов.) *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 38, ст. 160.
3. Зайчук О. Теорія держави і права. Академічний курс. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 685 с.
4. Гришко Є. Примусове виконання рішень юрисдикційних органів як складова правоохоронної функції держави. URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeBu/2009-1/doc/4/06.pdf>;

5. Капля О. Проблеми добровільного виконання рішень суду після відкриття виконавчого провадження органами державної виконавчої служби. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2009. № 4. С. 222–225.

6. Отчак Н. Порядок та умови здійснення виконавчого провадження. *Митна справа*. 2011. № 4(76). Ч. 2. С. 330–335.

7. Ярков В. Развитие гражданского исполнительного права России: краткий очерк. *Університетські наукові записки*. 2006. № 1(17). С. 51–70. URL: <http://www.univer.km.ua./visnyk/950.pdf>

8. Штефан М. Виконання судових рішень : Київ : Юрінком Інтер, 2001. 320 с.

9. Вдовина Ю. Исполнительное право: учебный курс. URL: <http://www.ecollege.ru/xbooks/xbook159/book/index/index>

10. Щербак С. Адміністративно-правове регулювання виконавчого провадження в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / С. Щербак; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. Київ, 2002. 16 с.

ЗНАЧЕННЯ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ГЕНДЕРНОЇ НЕРІВНОСТІ

Балагурак В. В.

студентка юридичного факультету

Науковий керівник: Грицай І. О.

доктор юридичних наук, доцент,

професор кафедри загальноправових дисциплін

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

м. Дніпро, Україна

Ще з давніх часів заведено, що жінка має набагато менше прав та можливостей ніж чоловіки. Це значно знижує здатність можливості жінки стосовно самореалізації та розвитку її у суспільстві. Ці стереотипи діють і до сьогодні, але вже в більш меншому аспекті. Жінок не завжди сприймають як керівників, директорів, посадових осіб та взагалі людину, яка може керувати своїми підлеглими або вирішувати важливі питання. Не зважаючи на професійний рівень та обізнаність, більшість роботодавців надають перевагу чоловікам, адже вважають, що вони можуть зробити більше ніж жінка. Тому питання гендерної рівності є актуальним, та є одним із головним для реального